Univerzita Palackého
v Olomouci

Univerzita Palackého
v Olomouci

Překladatelská soutěž 2021

Překlad uměleckého textu

Josefína Zubáková, 27. 1. 2022, KAA FF UPOL

Překlad uměleckého textu

- vyžaduje „volnější“ (komunikativní) překlad
- důležitá fáze překladu: interpretace
- jde o to, aby příjemce textu porozuměl = nejen o to, aby byly jednotlivým jazykovým výrazům přiřazeny významy, potřeba porozumět celkovému významu = pochopit smysl textu

  - Využití stylistických prostředků, které jsou obvyklé v cílovém jazyce
  - Přenesení zamýšleného významu
  - Dodržování pravidel cílového jazyka

Univerzita Palackého
v Olomouci

Funkční přístup a tvořivost překladatele

„[...] překladatel tvůrčí si na cestě mezi originálem a překladem představí skutečnosti o nichž píše, tj. proniká za text k postavám, situacím a ideám“ (Levý 1998, 56)

„[...] překlad nemůže být stejný jako originál, ale má stejně působit na čtenáře.“ (Levý 1998, 90)

„[...] nezáleží na tom, použijeme-li stejných či jiných jazykových prostředků, ale na tom, aby plnily stejnou funkci“

(Knittlová 2010,7)

Univerzita Palackého
v Olomouci

Překladatelské zadání

- Přeložte následující text.

- Text je výňatkem z knihy Julese Prestona – *The Map of Us*. Děj se odehrává v současnosti (resp. tato část v 50. letech 20. století), v blíže neurčeném malém britském městě. Hrdinka Violet, která trpí obrnou, si vymýšlí do své knihy postavu Arthura Galbraitha.

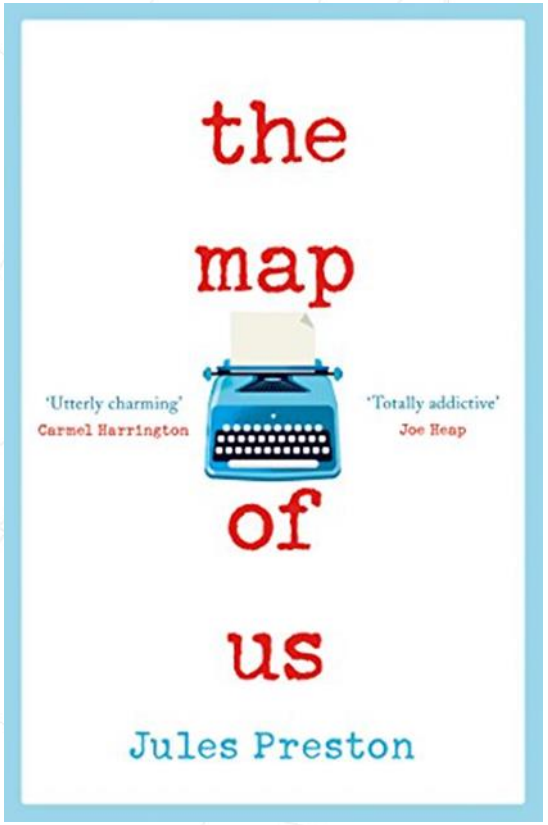

Výchozí text

Violet had been thinking about Arthur Galbraith's face again, but she was yet to be convinced by any of the faces she had devised. None of them would do. She did not ask his opinion, for he had already shown himself to be difficult and ill-tempered when it came to making a choice.

Her problem was further complicated by a small technical matter. Almost every element of his face had an 'e' in it somewhere and the 'e' on her borrowed turquoise blue Royal Quiet Deluxe typewriter often stuck. There was an 'e' in 'nose' and 'ear.' There were two in 'eye' and 'eyebrows' and cheeks' and 'teeth' and 'forehead.' It was infuriating. Every time she would have to press a small button and the top of the Royal Quiet Deluxe typewriter would pop open automatically, making the interior of the machine accessible. Then she would unstick the 'e', replace the top, press the backspace key and start again.

Only Arthur's chin and mouth and lips were immune from the lengthy and annoying process. But they were not a place she cared to start. She knew something of chins and mouths, but a man's lips were unknown to her. She found herself thinking about them far more regularly than his nose. Did it matter what an imaginary explorer's lips looked like or felt like? She would never be kissed by such a man – and 'kissed' had an 'e' in it.

Výchozí text – RICH POINTS

Violet had been thinking about Arthur Galbraith's face again, but she was yet to be convinced by any of the faces she had devised. None of them would do. She did not ask his opinion, for he had already shown himself to be difficult and ill-tempered when it came to making a choice.

Her problem was further complicated by a small technical matter. Almost every element of his face had an 'e' in it somewhere and the 'e' on her borrowed turquoise blue Royal Quiet Deluxe typewriter often stuck. There was an 'e' in 'nose' and 'ear.' There were two in 'eye' and 'eyebrows' and cheeks' and 'teeth' and 'forehead.' It was infuriating. Every time she would have to press a small button and the top of the Royal Quiet Deluxe typewriter would pop open automatically, making the interior of the machine accessible. Then she would unstick the 'e', replace the top, press the backspace key and start again.

1

2

Only Arthur's chin and mouth and lips were immune from the lengthy and annoying process. But they were not a place she cared to start. She knew something of chins and mouths, but a man's lips were unknown to her. She found herself thinking about them far more regularly than his nose. Did it matter what an imaginary explorer's lips looked like or felt like? She would never be kissed by such a man – and 'kissed' had an 'e' in it.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Jazyková tvořivost 1

Almost every element of his face had an 'e' in it somewhere and the 'e' on her borrowed turquoise blue Royal Quiet Deluxe typewriter often stuck. There was an 'e' in 'nose' and 'ear.' There were two in 'eye' and 'eyebrows' and cheeks' and 'teeth' and 'forehead.' // …. and 'kissed' had an 'e' in it.

Ve slovech „nos“ a „ucho“ bylo „e“, a další ve slovech „zuby“, „tváře“ a „čelo“. …. // … a „políbení“ v sobě mělo „e“.

Písmeno „o“ bylo ve slovech jako „nos“ a „ucho“. A dokonce dvakrát se objevovalo ve slovech „oko“ či „obočí“. // … … slovo „políbit“ v sobě mělo další „o“.

Univerzita Palackého v Olomouci

Pragmatický aspekt 2

Every time she would have to press a small button and the top of the Royal Quiet Deluxe typewriter would pop open automatically, making the interior of the machine accessible. Then she would unstick the 'e', replace the top, press the backspace key and start again.

✗ Po každém stisknutí toho maličkého zapeklitého knoflíku se stroj automaticky sám otevřel, takže se Violet mohla dostat do jeho vnitřku. …

✗ … vršek psacího stroje … automaticky vyletěl a otevřel se, zpřístupňujíc vnitřek stroje…

✗ … Potom odloupla „o“, spravila vršek… // Poté uvolnila „o“, vyměnila horní část stroje… Potom musela to tlačítko odseknout, zmáčknout mezerník a začít znovu. //

✓ Pokaždé totiž musela zmáčknout maličké tlačítko, které automaticky otevřelo horní část psacího stroje a odhalilo jeho vnitřní mechanismus.

✓ ... Až pak mohla uvolnit „o“, kryt znovu zaklapnout, vrátit se o znak zpátky a zkusit „o“ napsat znovu.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Royal Quiet Deluxe typewriter

Luxusně královsky tichý psací stroj
psací stroj značky Royal Quiet Deluxe

…she would have to press **a small button**

viz video (01:49)

tlačítko // čudlík // klapka // knoflík ?

Univerzita Palackého v Olomouci

Gramatika (would – opakování dějové posloupnosti)

Every time she would have to press a small button and the top of the Royal Quiet Deluxe typewriter would pop open automatically, making the interior of the machine accessible. Then she would unstick the 'e', replace the top, press the backspace key and start again.

✗ Pokaždé by musela zmáčknout malé tlačítko, celý vršek jejího psacího stroje by se automaticky otevřel, díky čemuž by zpřístupnil celý vnitřek přístroje. Tam by uvolnila „o“, znovu psací stroj zavřela, zmáčkla by tlačítko „backspace“ a začla znovu.

✓ Pokaždé musela stisknout malé tlačítko a horní část psacího stroje Royal Quiet Deluxe se sama otevřela, čímž byl umožněn přístup do útrob přístroje. Poté uvolnila „o“, zavřela horní část, zmáčkla klávesu zpět a mohla znovu začít psát.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Přirozenost vyjadřování (nominálnost AJ, poplatnost VT)

…he had already shown himself to be difficult and ill-tempered when it came to making a choice.

✗ …jelikož už sám sebe ukázal jako složitého a nevrlého(,) když přišlo na dělání rozhodnutí.

✗ … jelikož se už ukázal jako složitý a ve špatné náladě, když došlo na udělání nějakého rozhodnutí.

✓ Jeho se na názor raději neptala, neboť už věděla, že při rozhodování bývá popudlivý a tvrdohlavý.

Only Arthur's chin and mouth and lips were immune from the lengthy and annoying process.

✗ Pouze Arthurova brada a ústa a rty byly imunní před zdlouhavým a otravným procesem.

✓ Jenom Arthurova brada, ústa a rty byly tohoto zdlouhavého a otravného procesu ušetřeny, …

Univerzita Palackého
v Olomouci

Ukázkový překlad

Violet znovu přemýšlela o tváři Arthura Galbraitha, ale ještě čekala, až bude o některé z tváří, které připadaly v úvahu, více přesvědčená. Žádná z nich nebyla ta správná. Jeho se na názor neptala, protože on už se projevil jako náladový a protivný, kdykoliv měl udělat nějaké rozhodnutí.

Její problém byl navíc komplikovaný drobnou technickou záležitostí. Téměř každá část jeho tváře obsahovala písmeno „o“ a na jejím půjčeném tyrkysově modrém psacím stroji značky Royal Quiet Deluxe se klapka s písmenem „o“ často zasekávala. „O“ bylo ve slově „nos“ a „ucho“. Dvě „o“ byla ve slově „oko“ a „obočí“, „o“ komplikovalo i slova „vousy“ a „čelo“. Bylo to k zbláznění. Pokaždé, když stiskla „o“, stroj se zastavil. Violet pak musela stisknout malé tlačítko vlevo nahoře, aby se otevřel kryt a odhalil mechanismus stroje. Potom bylo potřeba „o“ uvolnit, vrátit ho na místo, zavřít kryt, vrátit se o znak zpátky a začít znovu.

Jenom Arthurova brada, ústa a rty byly tohoto zdlouhavého a otravného procesu uchráněny. Jejich popisem ale začínat nechtěla. O bradách a ústech jí něco málo známo bylo, ale rty muže pro ni byly zcela neznámé. Přistihla se, že na ně myslí mnohem častěji než na jeho nos. Bylo opravdu tak důležité, jak vypadají a jaké jsou na dotek rty imaginárního průzkumníka a cestovatele? Takový muž by ji nikdy nepolíbil – a „políbit“ se píše s „o“.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Dotazy, postřehy, komentáře???